

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოსადმი კონსტიტუციური წარდგინებით
მიმართვისა და საქმისწარმოების შეჩერების თაობაზე

საქმე #67აპ-14

15 სექტემბერი, 2014 წელი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატამ
შემდეგი შემადგენლობით:

პაატა სილაგაძე (თავმჯდომარე)
მაია ოშხარელი, გიორგი შავლიაშვილი

ზეპირი მოსმენის გარეშე განიხილა პროკურორ თ. მ-ის საკასაციო საჩივრის განხილვასთან დაკავშირებით საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოსათვის კონსტიტუციური წარდგინებით მიმართვისა და საქმისწარმოების შეჩერების საკითხი

აღწერილობითი ნაწილი:

1. რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 2 დეკემბრის განაჩენით ბ. ა-ი ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სსკ-ის 273-ე მუხლით და მიესაჯა 1 წლით თავისუფლების აღკვეთა, რომლის ათვლა დაეწყო 2013 წლის 2 დეკემბრიდან. მასვე 3 წლით ჩამოერთვა „ნარკოტიკული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული უფლებები.

2. აღნიშნული განაჩენი სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მსჯავრდებულმა ბ. ა-მა და მისმა ადვოკატმა. დაცვის მხარე ითხოვდა სასჯელის სახით დანიშნული თავისუფლების აღკვეთის ჯარიმით შეცვლას, ასევე განაჩენთა ერთობლიობისას სასჯელთა შთანთქმის პრინციპის გამოყენებას.

3. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2014 წლის 10 თებერვლის განაჩენით თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 2 დეკემბრის განაჩენი გაუქმდა, კერძოდ: ბ. ა-ი ცნობილ იქნა უდანაშაულოდ და გამართლდა სსკ-ის 273-ე მუხლით წარდგენილ ბრალდებაში. მასვე აღუდგა „ნარკოტიკული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ“ საქართველოს კანონით ჩამორთმეული უფლებები.

4. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ზემოაღნიშნული განაჩენი გაასაჩივრა პროკურორმა და მოითხოვა ბ. ა-ის მიმართ გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანა.

5. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2014 წლის 10 სექტემბრის განჩინებით პროკურორ თ. მ-ის საკასაციო საჩივარი დაშვებულ იქნა განსახილველად.

სამოტივაციო ნაწილი:

1. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატა გაეცნო პროკურორ თ. მ-ის საკასაციო საჩივარს, საქმის მასალებს და მიაჩნია, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრის განხილვასთან დაკავშირებით კონსტიტუციური წარდგინებით უნდა მიემართოს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს, ხოლო საქმისწარმოება უნდა შეჩერდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

2. საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად, არავის არ შეიძლება განმეორებით დაედოს მსჯავრი ერთი და იმავე დანაშაულისათვის.

3. საქართველოს კონსტიტუციის აღნიშნული დანაწესი იმპერატიული ხასიათისაა და რაიმე გამონაკლისს ამ გარანტიის შეზღუდვის თვალსაზრისით არ ითვალისწინებს.

4. აღნიშნული პრინციპი (*ne bis in idem*) ასახულია ასევე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის (შემდგომში - **ევროპული კონვენცია**) მე-7 დამატებითი ოქმის მე-4 მუხლის პირველ პარაგრაფში, რომლის თანახმად, „დაუშვებელია სისხლის სამართლის წესით პირის ხელმეორედ გასამართლება ან დასჯა ერთი და იმავე სახელმწიფოს იურისდიქციის ფარგლებში იმ დანაშაულისათვის, რომლისთვისაც იგი ერთხელ უკვე იქნა საბოლოოდ გამართლებული ან მსჯავრდებული ამ სახელმწიფოს კანონისა და სისხლის სამართლის პროცედურის შესაბამისად“. იმავე მუხლის მე-3 პარაგრაფის თანახმად, დაუშვებელია ამ მუხლით ნაკისრი ვალდებულებებიდან გადახვევა კონვენციის მე-15

მუხლის (კონვენციიდან გადახვევა საგანგებო მდგომარეობის დროს) საფუძველზე, რაც ამ გარანტიის აბსოლუტურობაზე მიუთითებს. იგივე პრინციპია გარანტირებული სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ საერთაშორისო პაქტის მე-14 (7) მუხლით.

5. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 297-ე მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სააპელაციო საჩივარი განიხილება საჩივრისა და მისი შესაგებლის ფარგლებში, რაც, თავის მხრივ, იმაზე მიუთითებს, რომ სასამართლო მხარეს ვერ მიაკუთვნებს იმაზე მეტს, ვიდრე იგი საჩივრით ითხოვს, ანუ ვერ გასცდება საჩივრის მოთხოვნას. შესაბამისად, სასამართლო ვალდებულია, საქმე შეისწავლოს და გადაწყვიტოს მხოლოდ იმ ფარგლებში, რაზეც მხარე აპელირებს.

6. საპროცესო კოდექსის აღნიშნული მოთხოვნა იმპერატიული ხასიათისაა და მოსამართლეს ავალდებულებს, მხოლოდ მოთხოვნილი რაკურსით შეაფასოს პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების დასაბუთებულობა ან/და კანონიერება და არ უტოვებს მას შესაძლებლობას, სააპელაციო საჩივრის განხილვისას ყურადღება მიაქციოს ისეთ მნიშვნელოვან დარღვევებს, როგორც შესაძლებელია იყოს საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-4 პუნქტის უგულებელყოფა.

7. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი გასაჩივრების ერთგვარი ვადის ამოწურვის შემდეგ არც საჩივრის მოთხოვნის გაზრდის (თუნდაც უშუალოდ სასამართლო სხდომაზე) შესაძლებლობას ითვალისწინებს, ხოლო მოსამართლის მიერ პირველი ინსტანციის სასამართლოს კანონიერებისა თუ დასაბუთებულობის *sua sponte* შეფასება დაუშვებელია.

8. ევროპული კონვენციის მე-7 დამატებითი ოქმის მე-2 მუხლი შიდასახელმწიფოებრივ კანონმდებლობას უტოვებს დისკრეციას, განსაზღვროს გასაჩივრების უფლების რეალიზების მოდალობები, გასაჩივრების საფუძვლების ჩათვლით (მე-18 მუხლი). ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკის თანახმად, დისკრეციის აღნიშნული ფარგლები ფართოა. მაგალითად, საქართველოს წინააღმდეგ გამოტანილ ბოლოდროინდელ გადაწყვეტილებაში, საქმეზე **ნაცვლიშვილი და ტოგონიძე საქართველოს წინააღმდეგ**,¹ სასამართლომ სისხლის სამართლის საქმეებზე გასაჩივრების უფლებასთან დაკავშირებით თავისი ზემოაღნიშნული მიდგომა კიდევ ერთხელ დაადასტურა, როცა დაადგინა, რომ „სახელმწიფოებს აქვთ დისკრეციის ფართო ფარგლები მე-7 დამატებითი ოქმის მე-2 მუხლთან მიმართებით“ (გადაწყვეტილების 96-ე პუნქტი). აღნიშნული უფლება, როგორც წესი, ირღვევა მაშინ, როდესაც შიდასახელმწიფოებრივი კანონმდებლობა არ

---

¹ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2014 წლის 29 აპრილის განჩინება საქმეზე, *Natsvlishvili and Togonidze v. Georgia*.

ითვალისწინებს გასაჩივრების შესაძლებლობას იმ შემთხვევაში, როდესაც მე-7 დამატებითი ოქმის მე-2 მუხლის მე-2 პუნქტით ნებადართული სამი გამონაკლისიდან თუნდაც ერთ-ერთს არ ემთხვევა.²

9. გასათვალისწინებელია, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 297-ე მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტი ერთგვარი გამოვლინებაა შეჯიბრებითობისა და თანასწორობის პრინციპებისა, რომლებზეც მთლიანად აგებულია ზემოაღნიშნული კოდექსი, რაც მოსამართლეს სააპელაციო ეტაპზეც არბიტრის როლს უტოვებს. თუმცა ზემოაღნიშნულ მუხლთან მიმართებით შეჯიბრებითობის პრინციპის აბსოლუტური მოცულობით რეალიზებამ შესაძლებელია, კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენოს ისეთი ფუნდამენტური გარანტია, როგორც, მაგალითად, *ne bis in idem* პრინციპია. ამიტომ შესაძლებელია ამ მუხლის კონსტიტუციურობა ეჭვქვეშ დადგეს იმ რედაქციით, როგორითაც იგი არსებობს დღეს საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში. ამასთან, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ თუნდაც დადგინდეს ამ ნორმიდან გადახვევის საგამონაკლისო კრიტერიუმები, საჭირო იქნება მათი მკაცრად ჩამოყალიბება, რათა დაცულ იქნეს ბალანსი შეჯიბრებითობის პრინციპის რეალიზაციასა და ადამიანის (ბრალდებულის) ფუნდამენტური, კონსტიტუციური და საერთაშორისოდ აღიარებული უფლებების დაცვას შორის.

10. საინტერესოა ასევე საერთაშორისო პრაქტიკა საჩივრის განხილვის ფარგლებთან მიმართებით, სადაც გარკვეული სახის გამონაკლისები იკვეთება, კერძოდ:

აშშ-ს სამართლებრივ სისტემაში ცენტრალური ადგილი უკავია შეჯიბრებით პროცესს. შესაბამისად, საგამონაკლისოა მოსამართლის ინიციატივით, მხარეთა არგუმენტაციისა და მოთხოვნის გარეშე, *sua sponte* ქმედების განხორციელება. აშშ-ს აკადემიურ წყაროებში არაერთგვაროვანი მიდგომა შეინიშნება ამგვარ ქმედებასთან მიმართებით.³ რაც შეეხება აშშ-ს სასამართლო პრეცედენტებს, შეჯიბრებითი პროცესის შენარჩუნების პირობებში ამ პრინციპის განხორციელება, ისევ და ისევ განსასჯელის უფლებრივი მდგომარეობის უზრუნველსაყოფად, შემდეგი კომპრომისული გზით ხერხდება: მთავარია, საკითხის *sua sponte* წამოჭრისას სასამართლომ მხარეებს საშუალება მისცეს, იდაონ ახლად წამოჭრილ საკითხზე. შესაბამისად, ამერიკული შეჯიბრებითი პროცესი თვალს ხუჭავს საკითხის *sua sponte* წამოჭრაზე, თუმცა არალეგიტიმურად მიიჩნევს მის *sua sponte* გადაწყვეტას. ამის

---

² ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2007 წლის 3 ივლისის განჩინება საქმეზე, *Zaicevs v. Latvia*, §53.

³ Marvell T.B., *Appellate Courts and Lawyers: Information Gathering in the Adversary System*, Westport, 1978, 122; Miller E.D., *Should Courts Consider 18 U.S.C. § 3501 Sua Sponte?*, 1998, 1029/1049.

ნათელი დასტურია საქმეები *Erie R.R. Co. v. Tompkins* და *Mapp v. Ohio*⁴. ამ საქმეებში გადაწყვეტილება მიღებულ იქნა იმ საკითხზე, რომელზეც მხარეები საერთოდ არ დაობდნენ. განსხვავებული აზრები *Erie* და *Mapp*-თან დაკავშირებით კითხვის ნიშნის ქვეშ არ სვამდნენ იმას, უნდა დაეყენებინა თუ არა სასამართლოს პრეცედენტის შეცვლის საკითხი sua sponte, არამედ დაობდნენ იმაზე, რომ სასამართლოს არ უნდა გადაეწყვიტა საკითხი მხარეთა მიერ წინასწარ შესაბამისი ჩანაწერის ან არგუმენტების წარდგენის გარეშე.⁵ გარდა ამისა, საქმეში *Snider v. Melindez* სასამართლომ აღნიშნა, რომ „რაიონული სასამართლოს პრობლემა მდგომარეობდა არა იმაში, რომ მან საკუთარი ინიციატივით იმოქმედა, არამედ იმაში, რომ ეს მოხდა ბრალდებულისათვის შეტყობინების გარეშე, რის გამოც მას არ მიეცა შესაძლებლობა, გამოეხატა თავისი აზრი.“⁶ ამ საკითხზე არსებობს აშშ-ს უზენაესი სასამართლოს მოსაზრებაც, რომელმაც საქმეზე *United States National Bank of Oregon v. Independent Insurance Agents of America, Inc.* აღნიშნა, რომ რადგან სააპელაციო სასამართლომ, სასარჩელო მოთხოვნის მიღმა მსჯელობის მიუხედავად გადაწყვეტილების მიღებამდე, მხარეებს შესაძლებლობა მისცა დაყენებულ საკითხზე თავიანთი პოზიცია წარედგინათ, ადგილი არ ჰქონია დისკრეციის ბოროტად გამოყენებას.⁷

ამ მხრივ საინტერესოა კანზასის შტატის ფედერალური სასამართლოების მიერ ჩამოყალიბებული წესიც, რომლის მიხედვითაც, სააპელაციო სასამართლოებმა შესაძლოა განიხილონ საკითხი, რომელიც არ იყო მხარეების მიერ წარდგენილი, როდესაც: 1) ახლად დადგენილი მოთხოვნა მოიცავს მხოლოდ სამართლის საკითხს, რომელიც გამომდინარეობს დამტკიცებული ან აღიარებული ფაქტებიდან და საბოლოოდ გადამწყვეტია საქმისათვის; 2) მოთხოვნის განხილვა აუცილებელია მართლმსაჯულების აღსრულებისა და ფუნდამენტური უფლებების დაცვისათვის; და 3) რაიონული სასამართლო მართალია არასწორი მიზეზის საფუძველზე („right for the wrong reason“).⁸ ეს მიდგომა გამოყენებულ იქნა საქმეში *State v. Minor* (1966), რომელიც ეხებოდა პირველი ხარისხის მკვლელობას. აპელაციაზე მომჩივანმა წარმოაჩინა მთელი რიგი დარღვევები, რომლებიც დაუშვა პირველი ინსტანციის სასამართლომ, მაგრამ არ გაუსაჩივრებია ის, იყო თუ არა სასამართლოს მიერ გამოყენებული მტკიცებულებები საკმარისი, რათა მას მსჯავრი დასდებოდა პირველი ხარისხის მკვლელობისთვის. ამის მიუხედავად, უზენაესმა სასამართლომ წამოჭრა

⁴ *Erie Railroad Co. v. Tompkins*, 304 U.S. 64 (1938); *Mapp v. Ohio*, [367 U.S. 643](#) (1961).

⁵ *Mapp v. Ohio*, [367 U.S. 643](#) (1961).

⁶ *Snider v. Melindez*, 199 F.3d 108, 113 (2d Cir. 1999).

⁷ *U.S. Nat. Bank of Ore. v. Independent Ins. Agents of America, Inc.*, 508 U.S. 448 (1993).

⁸ *Kansas Appellate Practice Handbook*, 5th Edition, §8.4, 8-2; 2013.

ახალი საკითხი და საკუთარი ინიციატივით შეცვალა გადაწყვეტილება. თავის მოსაზრებაში მოსამართლე შროდერმა აღნიშნა, რომ მსჯავრდება არასრული ინფორმაციის საფუძველზე არღვევდა ჯეროვან სამართლებრივ პროცესს აშშ-ს კონსტიტუციის მე-14 ცვლილების თანახმად. შესაბამისად, კონსტიტუციური პრინციპი დადგა საპროცესო ჩარჩოებზე მაღლა.

მსგავსი მიდგომა ასევე შეინიშნება *გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში* შეჯიბრებითი პროცესის რეალიზებისას. გერმანიის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 327-ე მუხლი, ქართულის მსგავსად, სააპელაციო ეტაპს სასარჩელო მოთხოვნით ზღუდავს, თუმცა, როდესაც საჭირო ხდება ამ პრინციპის შეზღუდვით უფრო მაღლა მდგომი კონსტიტუციური პრინციპის დაცვა, ამ მუხლის დანაწესი შედარებით მოქნილი ხდება:

“ნაწილობრივი გასაჩივრების დროს პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუსაჩივრებელი ნაწილი აპელაციამ მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება შეავსოს ან განიხილოს/გამოასწოროს, თუ ადგილი აქვს აშკარა შეცდომას და არა შემდგომ ობიექტურ ცვლილებას.”⁹

შესაბამისად, გერმანული სისტემა უშვებს საგამონაკლისო სახით მოსამართლის გააქტიურებას სააპელაციო ეტაპზეც, მაგრამ ერთი გამონაკლისით-ბრალდებულის მდგომარეობის დამძიმების გარეშე.

ზემოთ განხილული მაგალითებიდან ცხადი გახდა, რომ *აშშ-სა* და *გერმანიის* ერთი შეხედვით „დახურული“ შეჯიბრებითი პროცესი რიგ გამონაკლისებს ითვალისწინებს, რომელიც პრაქტიკით მოწესრიგდა. ამასვე მიუთითებს შეჯიბრებითობაზე დაფუძნებული სხვა ქვეყნების კანონმდებლობაც, კერძოდ: ევროპის საბჭოს წევრ სახელმწიფოებში ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოს მიერ ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების გადასინჯვა სხვადასხვანაირად წესრიგდება. ზოგ ქვეყანაში გადასინჯვა შემოიფარგლება სამართლებრივი საკითხების შემოწმებით, ზოგ ქვეყანაში კი შესაძლებელია, გასაჩივრდეს და, შესაბამისად, გადასინჯოს როგორც სამართლებრივი, ისე ფაქტობრივი გარემოებები. უფრო კონკრეტულად, *ლატვიის* სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (თავი 53, სექცია 10 – „სააპელაციო სასამართლოში სასამართლო გამოძიება და სასამართლო დებატები უნდა განხორციელდეს საჩივარში ან განცხადებაში მითითებული მოთხოვნის ფარგლებში, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც სააპელაციო სასამართლოს აქვს ეჭვი პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებაზე ბრალდებულის ან

⁹ Meyer-Gofßner L., Strafprozessordnung, 46. Auflage, 2003, 1077-1078.

თანამონაწილეების ბრალეულობასთან ან პასუხისმგებლობის დამამძიმებელ გარემოებებთან დაკავშირებით“), *პოლონეთის* (მუხლი 49 – „ფაქტების დადგენის ნაწილში შესწორების გაკეთების გარეშე, სააპელაციო სასამართლომ უნდა გამოასწოროს მცდარი სამართლებრივი კვალიფიკაცია სააპელაციო საჩივრის შინაარსისა და მასში დაყენებული პრეტენზიების მიუხედავად) და *დიდი ბრიტანეთის* (სააპელაციო გასაჩივრების აქტი, მუხლი 2 – „თუ სამეფო სასამართლომ (ქვემდგომი ინსტანცია) ერთ პროცესზე ბრალდებულს მიუსაჯა ორი ან მეტი სასჯელი, სააპელაციო საჩივრის უფლება და სააპელაციო საჩივარი ერთი სასჯელის წინააღმდეგ, ავტომატურად მოიცავს სააპელაციო საჩივრის უფლებასა და სააპელაციო საჩივარს სხვა სასჯელებზე“) სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსებსა და შესაბამის კანონებში.

გარდა ამისა, საინტერესოა შეჯიბრებითი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის დებულებები *კანადაში*, *კერძოდ*, *შესაბამისი კანონის 37.3* მუხლის შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს უფლება აქვს, **მიიღოს ნებისმიერი ტიპის გადაწყვეტილება ბრალდებულის უფლებათა დაცვისა და სამართლიანი სასამართლოს უზრუნველყოფის მიზნით**¹⁰.

შესაბამისად, რთულია მოიძებნოს ისეთი სამართლებრივი სისტემა, სადაც მკაცრად გამიჯნული შეჯიბრებითობის პირობებში, ასევე მკაცრად ხდება სააპელაციო ეტაპზე მოსამართლის, როგორც არბიტრის როლის შენარჩუნება. ყველა ზემოთ ჩამოთვლილ სახელმწიფოს ახასიათებს გამონაკლისი -სისხლის სამართლის ფუნდამენტური პრინციპების დაცვა.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო per se კონვენციის დარღვევად არ მიიჩნევა საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი ჩარჩოების გაცდენას. თუმცა, ბრალის გადაკვალიფიცირებისა თუ სასჯელის შეცვლის შემთხვევაში აუცილებელ წინაპირობად ადგენს მხარეთა ჩართულობას. საქმეში ***დალოსი უნგრეთის წინააღმდეგ***, რომელიც შეეხებოდა სწორედ ბრალის გადაკვალიფიცირებას სააპელაციო სასამართლოს მიერ, სტრასბურგის სასამართლომ გადაამწყვეტი როლი მიანიჭა უზენაეს სასამართლოში შემდგომ გაგრძელებულ სამართალწარმოებას. ევროპულმა სასამართლომ არ დაადგინა კონვენციის მე-6 მუხლის დარღვევა, მიიჩნია რა, რომ უნგრეთის უზენაესმა სასამართლომ მხარეებს მისცა პოზიციების სრულყოფილად წარმოდგენის საშუალება, მათ შორის ზეპირი მოსმენის გამართვით.¹¹ იგივე პოზიცია დააფიქსირა სასამართლომ *საქმეში სიპავიჩიუსი ლიტვის წინააღმდეგ*, როცა აღნიშნა, რომ მიუხედავად ლიტვის საპროცესო

¹⁰ Canada Evidence Act - R.S.C., 1985, c. C-5

¹¹ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2001 წლის 1 მარტის განჩინება საქმეზე, *Dallos v. Hungary*, § 47-53.

კანონმდებლობით დაწესებული შეზღუდვებისა, სასამართლოს ინიციატივით განხორციელებული გადაკვალიფიცირება ჩაჯდებოდა კონვენციის ფარგლებში, თუ უზრუნველყოფილი იქნებოდა მხარეთა პოზიციების სათანადო წარდგენა.¹²

შესაბამისად, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო მიიჩნევს, რომ სასამართლო პროცესის სამართლიანობა უნდა შეფასდეს მთლიანი საქმის წარმოების კონტექსტში, სამართლიანი სასამართლოს ზოგადი, ძირეული პრინციპების დაცვიდან გამომდინარე.¹³

11. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის ზემოაღნიშნული ჩანაწერი იმდენად მკაცრ ჩარჩოებს აწესებს, რომ მისგან გადახვევა წარმოუდგენელია. რაც მთავარია, აღნიშნული შეზღუდვა პროცედურული ხასიათისაა, ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ მოსამართლე კონკრეტულ საქმეში აღმოაჩენს ადამიანის ფუნდამენტური უფლებების დარღვევის ფაქტს და მიიღებს შესაბამის გადაწყვეტილებას, დაისმება კითხვა: რამ უბიძგა ამისაკენ მას, საიდან გამომდინარე აღმოაჩინა დარღვევა, მოსამართლეს ხომ ამ კუთხით განაჩენის გადასინჯვის უფლებამოსილება არ ჰქონია?!

12. სწორედ ამიტომ საკასაციო პალატა სააპელაციო სასამართლოს მიერ მიღებული გასაჩივრებული გადაწყვეტილების მატერიალური მხარის შეფასებამდე ვალდებულია, შეაფასოს მისი მიღების ფორმალური საფუძვლები, რა დროსაც უნდა შეაფასოს სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 297-ე მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტის გამოყენება, და სწორედ ამ პირობებში დგება დღის წესრიგში ამ ნორმის საქართველოს კონსტიტუციასთან შესაბამისობის საკითხი.

13. „საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-19 მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად: „თუ საერთო სასამართლოში კონკრეტული საქმის განხილვისას სასამართლო დაასკვნის, რომ არსებობს საკმარისი საფუძველი, რათა ის კანონი ან სხვა ნორმატიული აქტი, რომელიც უნდა გამოიყენოს

¹² იქვე, 27-34.

¹³ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2002 წლის 21 თებერვლის განჩინება საქმეზე, *Sipavičius v. Lithuania*, §27-28, 30.

სასამართლომ ამ საქმის გადაწყვეტისას, მთლიანად ან ნაწილობრივ მიჩნეულ იქნეს კონსტიტუციის შეუსაბამოდ, იგი შეაჩერებს საქმის განხილვას და მიმართავს საკონსტიტუციო სასამართლოს. საქმის განხილვა განახლდება საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ამ საკითხის გადაწყვეტის შემდეგ“. ასევე, „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, თუ საერთო სასამართლოში კონკრეტული საქმის განხილვისას სასამართლო დაასკვნის, რომ არსებობს საკმარისი საფუძველი, რათა ესა თუ ის კანონი ან სხვა ნორმატიული აქტი, რომელიც უნდა გამოიყენოს სასამართლომ ამ საქმის გადაწყვეტისას, შეიძლება მთლიანად ან ნაწილობრივ მიჩნეულ იქნეს საქართველოს კონსტიტუციის შეუსაბამოდ, იგი შეაჩერებს საქმის განხილვას და მიმართავს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს. საქმის განხილვა განახლდება საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ამ საკითხის გადაწყვეტის შემდეგ“. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (2009 წლის 9 ოქტომბრის კანონი) 167-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სისხლისსამართლებრივი დევნა ან/და სასამართლო განხილვა არ უნდა დაიწყოს ან უნდა შეჩერდეს, თუ კანონის კონსტიტუციურობის თაობაზე სასამართლომ მიმართა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს – მიმართვის დღიდან საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღებამდე.

14. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, არსებობს აშკარად გამოხატული ნიშნები, რომ საქართველოს 2009 წლის 9 ოქტომბრის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 297-ე მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტის ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც უგულებელყოფს სასამართლოს შესაძლებლობას, გასცდეს სააპელაციო საჩივრის ფარგლებს იმ შემთხვევაში, როდესაც სახეზეა ერთი და იმავე დანაშაულისათვის განმეორებით მსჯავრდება, შეიძლება, მიჩნეულ იქნეს საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მეოთხე პუნქტის შეუსაბამოდ, რის გამოც კონსტიტუციური წარდგინებით უნდა მიემართოს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს, ხოლო ამ უკანასკნელის მიერ გადაწყვეტილების მიღებამდე უნდა შეჩერდეს საქმისწარმოება.

15. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 297-ე მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტის მსგავსი ნორმა საკასაციო ინსტანციის სასამართლოსთვისაც არსებობს (მუხლი 306 (4)).

სარეზოლუციო ნაწილი:

“საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-19 მუხლის მე-2 პუნქტის, „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული

კანონის მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტის, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (2009 წლის 9 ოქტომბრის კანონი) 167-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, საკასაციო პალატამ

და ა დ გ ი ნ ა :

1. მიემართოს კონსტიტუციური წარდგინებით საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს საქართველოს 2009 წლის 9 ოქტომბრის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 297-ე მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტის საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-4 პუნქტთან შესაბამისობის დადგენის თაობაზე იმ ნორმატიული შინაარსით, რომელიც უგულებელყოფს სასამართლოს შესაძლებლობას, გასცდეს სააპელაციო საჩივრის ფარგლებს იმ შემთხვევაში, როდესაც სახეზეა ერთი და იმავე დანაშაულისათვის განმეორებით მსჯავრდება.

2. შეჩერდეს პროკურორ თ. მ-ის საკასაციო საჩივრის განხილვასთან დაკავშირებული საქმისწარმოება საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ აღნიშნული საკითხის გადაწყვეტამდე.

3. განჩინების შესახებ ეცნობოთ მხარეებს.

4. განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

პაატა სილაგაძე

მოსამართლეები:

მაია ოშხარელი

გიორგი შავლიაშვილი